

باسمه تعالی

آیین نامه آموزشی دوره های کاردانی و کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

مقدمه

به استناد بندهای 2، 8 و 12 ماده 3 آیین نامه شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب 93/7/28)، آیین نامه زیر تدوین و به اجرا گذاشته شد:

* ماده 1:

هدف

هدف از تدوین این آیین نامه تنظیم امور آموزش دانشگاهی برای تربیت نیروی انسانی متعهد، متخصص و متناسب با نیازهای جامعه و ایجاد هماهنگی در فعالیتهای آموزشی دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور و استفاده بهینه از ظرفیتهای موجود در جهت ارتقای سطح کیفی آموزش دانشجویان است.

* ماده 2:

تعاریف

1. **وزارت:** وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
2. **دانشگاه:** منظور هر یک از دانشگاهها و مؤسسههای آموزش عالی و پژوهشی (اعم از دولتی و غیردولتی) است که دارای مجوز تأسیس از مراجع ذیربط بوده و مجری هر یک از دورههای کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته هستند.
3. **آموزش رایگان:** منظور آموزش دانشجو در طول سنوات مجاز دوره تحصیلی بدون پرداخت هزینه در دانشگاههایی است که از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند.
4. **دانشجو:** فردی است که در یکی از دورههای آموزش عالی برابر ضوابط معین پذیرفته شده، ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل است.
5. **حضور:** منظور شیوه ای از آموزش است که دانشجو به صورت تمام وقت در فعالیتهای آموزشی دانشگاه شرکت می کند.
6. **غیرحضور:** منظور شیوه ای از آموزش است که حضور فیزیکی دانشجو در فعالیتهای آموزشی الزامی نیست.
7. **نیمه حضور:** منظور شیوه ای از آموزش است که بخشی از آن به صورت حضوری و بخشی از آن به صورت غیرحضور انجام می شود.
8. **راهنمای آموزشی:** عضو هیئت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی است که از سوی دانشگاه انتخاب می شود تا راهنمای تحصیلی دانشجو از تاریخ ورود تا دانش آموختگی باشد.
9. **برنامه درسی:** منظور مجموعه به هم پیوسته ای از دروس هر رشته تحصیلی است که هدف مشخصی را دنبال می کند و برنامه آن توسط شورای عالی به تصویب رسیده است.
10. **واحد درسی:** مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به صورت نظری 16 ساعت، عملی یا آزمایشگاهی 32 ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی 48 ساعت، کارآموزی و کارورزی یا کار در عرصه 64 ساعت و کارآموزی 120 ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی یا دوره تابستانی و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می شود.

11. **درس جبرانی:** درسی است که به تشخیص گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود و یا مهارت دانشجو در آغاز یا طی دوره تحصیلی مربوط ضروری است.
12. **رشته تحصیلی:** یکی از شعب فرعی از گروه‌های علمی است که به لحاظ موضوع کاملاً مشخص است و از موضوعات گروه‌های علمی دیگر متمایز بوده و حداقل به یک کارآیی مشخص می‌انجامد.
13. **گرایش تحصیلی:** هر یک از شعب یک رشته تحصیلی که ناظر بر تخصص آن باشد، که اختلاف دروس در دو گرایش از یک رشته نباید از 7 درصد کل واحدهای رشته کمتر و از 30 درصد کل واحدها بیشتر باشد.
14. **دوره کاردانی پیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و شامل دانش‌آموختگانی است که بدون گذراندن دوره پیش دانشگاهی وارد دوره کاردانی شده و حداقل با گذراندن 68 واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب رشته تحصیلی به دریافت مدرک کاردانی منتهی می‌شود.
15. **دوره کاردانی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و شامل دانش‌آموختگانی است که با گذراندن دوره پیش دانشگاهی وارد دوره کاردانی شده و حداقل با گذراندن 68 واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب رشته تحصیلی به دریافت مدرک کاردانی منتهی می‌شود.
16. **دوره کارشناسی پیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و حداقل با گذراندن 130 واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
17. **دوره کارشناسی ناپیوسته:** دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی (پیوسته و ناپیوسته) آغاز می‌شود و حداقل با گذراندن 68 واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی منتهی می‌شود.
18. **گروه آزمایشی:** مجموعه رشته‌های مختلف تحصیلی در دوره متوسطه است که با توجه به مواد آزمون مشترک، دسته‌بندی می‌شود.
19. **گروه آموزشی:** بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیئت علمی دارای تخصص مشترک در یک رشته علمی است که با ایجاد و راه‌اندازی آن رشته تحصیلی، در دانشگاه تشکیل می‌شود.
20. **شورای آموزشی:** یکی از شوراهای تخصصی اولین سطح سیاستگذاری بخشی دانشگاه می‌باشد که در حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی به ریاست معاون آموزشی تشکیل می‌شود و نسبت به سیاستگذاری و برنامه‌ریزی به منظور ایجاد هماهنگی در امور اجرایی در بخش مربوط و ارائه به شورای دانشگاه و هیأت رئیسه اقدام می‌نماید. شورای آموزشی می‌تواند اختیارات مشخص شده در این آیین‌نامه را به گروه آموزشی یا کمیته منتخب تفویض کند.
21. **دانش‌آموخته:** فردی است که یکی از دوره‌های تحصیلی را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوط را دریافت کرده باشد.
22. **نیمسال تحصیلی:** هر نیمسال تحصیلی شامل 16 هفته آموزش و دو هفته امتحانات پایانی است.
23. **دوره تابستان:** شامل 6 هفته آموزش و یک هفته امتحانات پایانی است.

* ماده 3:

شرایط عمومی و اختصاصی ورود به دوره

- 1-3. داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی برابر مصوبات وزارت
- 2-3. احراز توانمندی علمی مطابق مصوبات وزارت

* ماده 4:

نحوه اجرای دوره

آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی و به زبان فارسی انجام می‌شود.

تبصره: دانشگاه اختیار دارد در صورت توانایی، برنامه درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی را منحصراً برای دانشجویان خارجی در صورتی که به حدنصاب لازم برای تشکیل کلاس برسد با رعایت ضوابط و مقررات مربوط به زبان انگلیسی ارائه نماید.

* ماده 5:

دانشگاه موظف است برنامه‌های آموزشی و درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت را برای دوره‌ای که در آن با مجوز شورای گسترش آموزش عالی دانشجو پذیرفته است، اجرا نماید.

تبصره: دانشگاه اختیار دارد حداکثر ده درصد از واحدهای درسی هر دوره را با اولویت دروس پایه و عمومی به جز دروس مجموعه معارف اسلامی و فارسی عمومی به صورت الکترونیکی (مجازی) با تأکید بر محتوای الکترونیکی و رعایت استانداردهای مصوب وزارت ارائه نماید.

* ماده 6:

دانشگاه موظف است برای هدایت تحصیلی دانشجو از زمان پذیرش، یکی از مدرسان مرتبط با رشته تحصیلی دانشجو را به عنوان راهنمای آموزشی تعیین و اعلام کند.

* ماده 7:

دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است حداقل 12 و حداکثر 20 واحد درسی انتخاب کند. حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستان 6 واحد درسی است.

تبصره 1: اگر میانگین نمرات دانشجویی در یک نیمسال حداقل 17 باشد، در این صورت دانشجو با تأیید گروه آموزشی در نیمسال تحصیلی بعد می‌تواند حداکثر تا 24 واحد درسی را اخذ نماید.

- تبصره 2: چنانچه دانشجو در نیمسال آخر برای دانش آموختگی حداکثر 24 واحد درسی باقی داشته باشد، به شرطی که میانگین کل وی بالای 10 باشد، می‌تواند تا 24 واحد درسی اخذ نماید.
- تبصره 3: در شرایط خاص که دانشجو با گذراندن حداکثر 8 واحد درسی دانش آموخته شود، با تأیید گروه آموزشی می‌تواند واحدهای مذکور را در دوره تابستان اخذ نماید.
- تبصره 4: دانشجو همزمان نمی‌تواند از مفاد تبصره 2 و 3 این ماده استفاده کند.
- تبصره 5: در صورتی که واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجو در پایان هر نیمسال، به تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای آموزشی دانشکده بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو به کمتر از 12 واحد درسی برسد، در این صورت این نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود، اما در مشروط شدن یا ممتاز شدن دانشجو (موضوع تبصره 1 همین ماده)، بی‌تأثیر است. (به عبارت دیگر در شرایط مذکور، اگر میانگین نیمسال دانشجو کمتر از 12 شد مشروط نیست و اگر 17 و بالاتر شد ممتاز محسوب نمی‌شود).

* ماده 8:

در صورتی که دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی برای دانش آموختگی حداکثر دو درس نظری داشته باشد، با تأیید گروه آموزشی و با رعایت سقف واحدهای آن نیمسال (موضوع تبصره‌های 2 و 3 ماده 7) می‌تواند دروس را به صورت معرفی به استاد در آن نیمسال یا دوره تابستان بگذراند

تبصره 1: چنانچه دانشجویی قبلاً یک درس عملی - نظری را اخذ ولی نمره قبولی کسب نکند اما دوره عملی درس فوق را گذرانده باشد، می‌تواند با رعایت مفاد این ماده، بخش نظری آن درس را به صورت معرفی به مدرس اخذ نماید.

تبصره 2: زمان اعلام نمره معرفی به استاد در نیمسال اول تا 25 اسفند ماه و در نیمسال دوم تا 31 تیرماه و در نیمسال تابستان تا 31 شهریورماه است.

*** ماده 9:**

چگونگی و ترتیب ارائه تمامی دروس هر دوره و هر رشته با رعایت پیش‌نیاز (تقدم و تأخر) هر درس، طبق برنامه درسی مصوب بر عهده گروه آموزشی است.

- تبصره: دانشجویان در آخرین نیمسال تحصیلی، از رعایت مقررات مربوط به این ماده معاف است.

*** ماده 10:**

تعداد واحدهای جبرانی با تشخیص گروه آموزشی صرفاً برای دوره کارشناسی ناپیوسته حداکثر 6 واحد می‌باشد و نمره دروس جبرانی در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی‌شود.

- تبصره: دانشگاه اختیار دارد برای دانش‌آموختگان دوره کاردانی پیوسته (فاقد مدرک پیش‌دانشگاهی) که معدل کل آنها زیر 14 است و در دوره کارشناسی ناپیوسته در رشته غیرمرتبط (به تشخیص گروه آموزشی) پذیرفته شده‌اند حداکثر 20 واحد درسی جبرانی ارائه کند. نمره این دروس در میانگین نیمسال و کل محاسبه نمی‌شود.

*** ماده 11:**

آموزش رایگان برای هر دانشجو در هر دوره تحصیلی صرفاً یکبار و در یک رشته تحصیلی امکان‌پذیر است.

*** ماده 12:**

دانشجوی مشمول آموزش رایگان در دانشگاه‌های دولتی، در صورت حذف یا عدم کسب نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد آن درس در صورتی که سنوات مجاز تحصیلی دانشجو تمام شده باشد موظف به پرداخت هزینه مربوط طبق مصوبه هیأت امنای دانشگاه می‌باشد.

تبصره: مطابق مصوبه هیأت امنای دانشگاه اراک مورخ 94/3/27 با دریافت شهریه معادل دوره های نوبت دوم موافقت بعمل آمده است.

*** ماده 13:**

دانشجوی مشمول این آیین‌نامه می‌تواند در دوره‌های غیرحضوری که منتهی به مدرک تحصیلی می‌شود، مطابق مصوبات مربوط به صورت همزمان تحصیل کند.

تبصره: تحصیل همزمان دانشجویان استعدادهای درخشان بر اساس مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت انجام می‌شود.

*** ماده 14:**

برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره چگونگی و زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، اعلام و ثبت نمره، تاریخ تجدیدنظر و غیره طبق شیوه‌نامه اجرایی مصوب شورای آموزشی دانشگاه انجام می‌شود.

- تبصره 1: دانشجو در مقطع حذف و اضافه که در تقویم آموزشی قید شده است (هفته دوم هر نیمسال) می‌تواند حداکثر 2 درس را حذف و 2 درس را اضافه نماید و تغییر گروه درس نیز جزو موارد حذف و اضافه محسوب می‌گردد.

- تبصره 2: دانشجو موظف است انتخاب واحد نهایی خود را در هر نیمسال به تایید استاد راهنمای آموزشی رسانده و قطعی نماید.

*** ماده 15:**

مدت مجاز تحصیل در دوره‌های کاردانی (اعم از پیوسته و ناپیوسته) و کارشناسی ناپیوسته دو سال و در دوره‌های کارشناسی پیوسته چهار سال است.

- تبصره 1: دانشگاه اختیار دارد در شرایط خاص و با تصویب شورای آموزشی دانشگاه حداکثر یک نیمسال برای دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته و حداکثر دو نیمسال برای دوره کارشناسی پیوسته، مدت مجاز تحصیل را افزایش دهد. چنانچه دانشجوی در این مدت دانش آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.
- تبصره 2: هزینه افزایش سنوات تحصیلی طبق تعرفه مصوب هیأت امناء دانشگاه اراک مورخ 1394/3/27 و معادل شهریه دانشجویان نوبت دوم می باشد.
- تبصره 3: دانشجو موظف است حداکثر یک ماه قبل از شروع نیمسال نهم در مورد تبصره های 1 و 2 این ماده اقدام نماید در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

* ماده 16:

- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس توسط مدرس آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف و نتایج امتحانات انجام می شود و به صورت عددی از صفر تا بیست محاسبه می شود.
- تبصره 1: برگزاری آزمون کتبی برای دروس نظری الزامی است.
 - تبصره 2: نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه درسی مصوب با پروژه ارائه می شود، در صورتی که به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیمسال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می شود. نمره ناتمام باید حداکثر ظرف مدت 45 روز از تاریخ پایان امتحانات، با رعایت مهلت‌های مذکور در تبصره 3 این ماده به نمره قطعی تبدیل شود.
 - تبصره 3: در رشته‌هایی که دارای درس با عنوان پروژه یا پایان‌نامه هستند مدت اجرای پروژه به شرح ذیل است:
 - 1- دانشجویانی که در یک نیمسال درس پروژه را اخذ می‌نمایند و در پایان همان نیمسال موفق به تکمیل پروژه نمی‌گردند در صورت ادامه پروژه باید هنگام انتخاب واحد نیمسال بعدی، واحد «ادامه پروژه» را با ارزش صفر واحد درسی اخذ نمایند. دانشجویان نوبت دوم موظف به پرداخت شهریه ثابت می‌باشند و برای دانشجویان روزانه، آن نیمسال جزو نیمسال‌های استفاده از آموزش رایگان محسوب می‌گردد.
 - 2- دانشجویانی که درس پروژه را در نیمسال اول هر سال تحصیلی اخذ می‌نمایند، حداکثر تا پایان تیرماه همان سال تحصیلی مهلت اتمام پروژه را دارند (با رعایت بند 1 فوق)، و در صورت عدم ارائه نمره، نمره آنان از سوی آموزش دانشگاه صفر منظور خواهد شد و دانشجو موظف به اخذ مجدد درس در اولین نیمسال بعد و اتمام آن تا پایان همان نیمسال می‌باشد
 - 3- دانشجویانی که درس پروژه را در نیمسال دوم اخذ می‌نمایند و تا پایان همان نیمسال موفق به اتمام آن نمی‌شوند فقط تا پایان نیمسال تابستان (31 شهریور ماه) مهلت اتمام پروژه را خواهند داشت. در صورت عدم ارائه نمره تا پایان شهریورماه، نمره دانشجو در آن درس صفر منظور می‌گردد و دانشجو موظف خواهد بود درس را در نیمسال بعد مجدداً انتخاب نموده و تا پایان همان نیمسال نمره قبولی را کسب نماید.
 - 4- در صورتی که دانشجویی در نیمسال آخر تحصیل با احتساب درس پروژه زیر کف آیین‌نامه واحد داشته باشد، حداکثر مهلت اتمام پروژه پایان همان نیمسال خواهد بود و در صورت عدم اتمام پروژه در آن نیمسال نمره دانشجو صفر منظور خواهد گردید و دانشجو موظف به اخذ مجدد درس می‌باشد.
 - تبصره 4: مدرس هر درس موظف است گزارش نمره ارزیابی نهایی درس دانشجویان را ظرف مدت 7 روز از تاریخ برگزاری امتحان پایان نیمسال آن درس از طریق نرم‌افزار آموزش اعلام نماید.
 - تبصره 5: دانشجویی که به نمره ارزیابی درس اعتراض داشته باشد، می‌تواند ظرف مدت 3 روز از تاریخ اعلام نمره، تقاضای تجدید نظر خود را از طریق نرم‌افزار اعلام کند. مدرس درس نیز موظف است پیش از پایان مهلت ثبت نمرات،

به اعتراضات دانشجویان رسیدگی و اشتباهات احتمالی را بر طرف و نمره قطعی را پس از ثبت در نرم افزار و تأیید نهایی به اداره آموزش دانشکده اعلام کند.

* ماده 17:

حضور دانشجو در تمام جلسات درس دوره‌های حضوری الزامی است.

- تبصره 1: اگر دانشجو در درسی بیش از 3/16 جلسات یا در جلسه امتحان پایان نیمسال آن درس غیبت کند، چنانچه غیبت دانشجو به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه غیرموجه تشخیص داده شود، نمره آن درس صفر و در صورت تشخیص موجه آن درس حذف می‌شود. در این صورت رعایت حدنصاب 12 واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود.
- تبصره 2: در شرایط خاص، حذف تمام دروس یک نیمسال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجو و تأیید شورای آموزشی دانشگاه قبل از شروع امتحانات و با احتساب در سنوات تحصیلی امکان پذیر است.
- تبصره 3: دانشجو می‌تواند با رعایت مفاد تبصره 1 این ماده، در صورت اضطرار تا دو هفته قبل از شروع امتحانات پایان نیمسال، صرفاً یک درس نظری را با تأیید گروه آموزشی حذف کند به شرط آنکه تعداد واحدهای باقیمانده دانشجو کمتر از 12 واحد نشود.

* ماده 18:

حداقل نمره قبولی در هر درس 10 است.

- تبصره 1: دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال‌های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذراند، نمره یا تمام نمره‌های مردودی قبلی در ریزنمرات تحصیلی دانشجو، فقط ثبت و باقی می‌ماند اما این نمره‌ها در محاسبه میانگین کل دوره بی‌اثر و صرفاً آخرین نمره قبولی در آن درس ملاک محاسبه میانگین کل دوره خواهد بود.
- تبصره 2: گذراندن دروس با استفاده از تبصره 1 صرفاً برای محاسبه میانگین کل دوره تحصیلی در هنگام دانش‌آموختگی می‌باشد و مشروطی دانشجو در نیمسال‌های قبل را خنثی نمی‌کند.
- تبصره 3: تسهیلات این ماده شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم کمیته انضباطی، نمره مردودی دریافت می‌کنند، نمی‌شود.

* ماده 19:

- چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از 12 باشد دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می‌شود در نیمسال بعد حداکثر می‌تواند تا 14 واحد درسی انتخاب کند.
- تبصره 1: چنانچه دانشجویی در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته 3 نیمسال اعم از متوالی یا متناوب مشروط شده باشد، از تحصیل محروم می‌شود.
 - تبصره 2: دانشجوی محروم از تحصیل (موضوع تبصره 1 همین ماده) در صورت فارغ التحصیلی و عدم نیاز به ترمیم معدل می‌تواند بدون اخذ مجوز کمیسیون موارد خاص مدرک تحصیلی دریافت نماید.

* ماده 20:

- دانشجو می‌تواند با رعایت سنوات مجاز تحصیل در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، یک نیمسال و در دوره کارشناسی پیوسته حداکثر دو نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.
- تبصره 1: مدت مجاز مرخصی زایمان، دو نیمسال تحصیلی و بدون احتساب در سنوات تحصیلی است.
 - تبصره 2: مدت مجاز مرخصی پزشکی، در صورت تأیید پزشک معتمد دانشگاه و شورای آموزشی دانشگاه، حداکثر دو نیمسال تحصیلی و بدون احتساب در سنوات تحصیلی است.

